

**Recenzja osiągnięć dr Moniki Kornackiej w postępowaniu habilitacyjnym
prowadzonym na Uniwersytecie SWPS**

Podstawy prawne

Podstawą prawną do sporządzenia niniejszej recenzji jest decyzja Rady Doskonałości Naukowej, powołująca mnie na recenzentkę w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie psychologia, Pani Doktor Monice Kornackiej, na wniosek dr Kornackiej z dnia 24.10.2025.

Celem niniejszej recenzji będzie ustalenie, czy osiągnięcie Pani Doktor Kornackiej spełnia wymogi określone w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (art. 219, ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.)), zgodnie z którymi stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej [...]: 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych [...]
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Ogólne informacje o Kandydatce

Pani Monika Kornacka uzyskała stopień doktora (Europejski Doktorat, Doctor Europaeus) w dyscyplinie psychologia 2 grudnia 2015 roku, na uniwersytecie Lille Nord de France we Francji. Tamże odbyła też studia podyplomowe z zakresu terapii poznawczo-behawioralnej.

Jej kolejne stanowiska naukowe to:

- asystentka - doktorantka, Wydział Psychologii, Uniwersytet w Lille, Francja;
- tymczasowy adiunkt badawczo-dydaktyczny, Uniwersytet w Lille, Francja;
- adiunkt badawczy, kierowniczka grantu (Polonez 2, Narodowe Centrum Nauki, Polska oraz program UE Marie Skłodowska-Curie Actions Horyzont 2020), Uniwersytet SWPS, Polska;
- adiunkt badawczo-dydaktyczny, kierowniczka centrum badawczego Emotion Cognition Lab, zastępczyni Dyrektora Instytutu Psychologii, Uniwersytet SWPS;
- adiunkt badawczy, kierowniczka grantu, Uniwersytet SWPS;
- adiunkt badawczo-dydaktyczny, kierowniczka centrum badawczego Emotion Cognition Lab, zastępczyni Dyrektora Instytutu Psychologii, Wydział Psychologii, filia w Katowicach, Uniwersytet SWPS.

Jak widać z powyższego, kariera dr Kornackiej rozwija się bardzo dynamicznie. Zwracają uwagę pozyskane granty, w tym w programie Marie Skłodowska-Curie Actions Horyzont 2020.

Ogólna charakterystyka głównego osiągnięcia

Pani dr Kornacka przedstawiła do oceny, jako główne osiągnięcie, zbiór publikacji ujętych pod wspólnym tytułem: „**Ucieczka w świat myśli: dlaczego błędzenie umysłu staje się nieadaptacyjne? Procesualny i funkcjonalny model myśli niezwiązanych z zadaniem w perspektywie regulacji emocji**”. Zbiór ten obejmuje **osiem publikacji** w czasopiśmie posiadających Impact Factor oraz w impaktowanych materiałach konferencyjnych: *Frontiers in Psychology*, *Proceedings of the Annual Conference of the Cognitive Science Society*, *Journal of Affective Disorders*, *Scientific Reports*, *JMIR Research Protocols*, *Personality and Individual Differences*. Publikacje te pochodzą z okresu 2019 - 2025. W czterech publikacjach dr Kornacka była pierwszą autorką, w dwóch kolejnych była ostatnią autorką jako *senior author*. Podkreślić należy, że każdorazowo wskazany wkład merytoryczny w dany artykuł był znaczący. **Pięcioletni IF** w poszczególnych pismach waha się **w przedziale 1,5-5,6**.

Szczegółowa charakterystyka głównego osiągnięcia i jego ocena

Na początku warto podkreślić, że autoreferat został przygotowany bardzo starannie – dobra struktura pracy i przemyślana narracja czynią jego lekturę sprawną i dobrze wprowadzającą w tematykę osiągnięcia.

Publikacje przedstawione do oceny dotyczą zjawiska myślenia niezwiązanego z zadaniem (*task-unrelated thinking*, TUT). Publikacje te są bardzo spójne i mocno powiązane z tym tematem - w czterech z nich zjawisko TUT występuje w tytule, pozostałe też są z nim ściśle powiązane.

Kluczowe pytanie badawcze zadeklarowane przez Autorkę brzmiało: Dlaczego u niektórych osób myślenie niezwiązane z zadaniem jest dezadaptacyjne i stanowi czynnik ryzyka lub podtrzymywania zaburzeń psychicznych, podczas gdy u innych jest to aktywność poznawcza, która nie prowadzi do negatywnych konsekwencji w zakresie zaburzonej regulacji emocji?

Najważniejszy wkład do tej problematyki autorstwa lub współautorstwa dr Kornackiej można ująć następująco (lista absolutnie nie jest kompletna; są to tylko najważniejsze w moim odczuciu przykłady. Liczba wyników szczegółowych zawartych w ocenianych publikacjach jest ogromna):

- systematyzacja (lista) czynników procesualnych, które mogą mieć istotne znaczenie dla nieadaptacyjności myślenia niezwiązanego z zadaniem, uzupełniająca istniejące już listy;
- zaproponowanie procesualnego i funkcjonalnego roboczego modelu myślenia niezwiązanego z zadaniem;
- ustalenie znaczenia czasu (perspektywa krótko- i długoterminowa) dla związku między myśleniem niezwiązanym z zadaniem a afektem;
- wykazanie znaczenia walencji, intencjonalności, charakteru autoreferencyjnego czy trybu przetwarzania, oprócz samego faktu ich niezwiązania z zadaniem. Dowodzi to, że błądzenie myślami nie jest koniecznie dezadaptacyjne;
- wykazanie, że abstrakcyjny tryb przetwarzania wiąże się z wyższym poziomem depresji i niższym poziomem działań opartych na wartościach u młodych dorosłych;
- wykazanie mediującej roli unikania poznawczego dla związku między błądzeniem myślami oraz marzycielstwem dziennym a depresją, lękiem i zaburzeniami snu (choć brak było podobnej mediacji dla ruminacji);
- uwzględnienie roli metapoznania i wykazanie moderującej roli przekonań metapoznawczych o ruminacji dla związku między błądzeniem myślami a unikaniem;
- wykazanie, że błądzenie myślami częściej pojawia się w sytuacjach emocjonalnie trudnych;

- wykazanie znaczenia stylu przetwarzania informacji (abstrakcyjny vs. konkretny) dla szkodliwości ruminacji;
- wykorzystanie szerokiego wachlarza metod w ocenie zależności myślenia niezwiązanego z zadaniem z regulowaniem emocji;
- cenne wydają mi się również badania maksymalizujące trafność ekologiczną - osoby badane kilka razy dziennie raportowały stan swojego umysłu za pomocą aplikacji instalowanej na własnych smartfonach.

Podsumowując te osiągnięcia stwierdzam z całym przekonaniem, że **Pani dr Monika Kornacka spełniła wymóg znacznego wkładu do rozwoju dyscypliny, o którym mowa w art. 219, ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.**

Uwagi krytyczne

Najważniejsza, w moim odczuciu, wątpliwość związana z przedstawioną problematyką dotyczy kwestii definicyjnych. Rzecz jasna, trudności i brak konsensusu w definiowaniu pojęć są w psychologii raczej normą (a przynajmniej normą statystyczną). Autorka szeroko i wnikliwie omawia te problemy w autoreferacie, są one też wspomniane w artykułach. Jednak zaproponowane przez Autorkę rozwiązanie czy złagodzenie tego problemu budzi moje wątpliwości. Mianowicie, cytuję: „W związku z ograniczeniami istniejących definicji zaproponowałam, by zamiast używać terminu błędzenia myśli (*mind-wandering*) do opisywania wszystkich typów myślenia niezwiązanego z zadaniem włączonych w perspektywę podobieństwa rodzinnego, zarówno w autoreferacie, jak i w cyklu publikacji użyć bardziej ogólnego terminu: Myślenie Niezwiązane z Zadaniem (*Task Unrelated Thinking*, TUT). Ta włączająca nomenklatura obejmuje wszystkie trzy procesy (błędzenie myśli, dzienne marzycielstwo i powtarzające się negatywne myślenie) i pomaga uniknąć zamieszania, które już występuje w obecnej literaturze, zwłaszcza w zakresie teoretycznej słuszności rozróżniania dezadaptacyjnego błędzenia myśli od ruminacji lub powtarzającego się negatywnego myślenia, na temat którego opinie znacząco różnią się w zależności od badaczy [...]” (Autoreferat, str. 12). Rozwiązanie problemu subtelnych różnic między trzema zjawiskami poprzez „wrzucenie ich do jednego worka” nie wydaje się celowe - nie rozwiązuje to żadnego problemu, za to generuje nowy: nie wiadomo, czy ewentualne uzyskane efekty przypisać błędzeniu myśli, dziennemu marzycielstwu czy powtarzającemu

się negatywnemu myśleniu. Przyznać jednak należy, że na poziomie empirycznym te konstrukty szczegółowe są jednak w badaniach dr Kornackiej dość konsekwentnie rozróżniane.

Nieco na wyrost wydają mi się wnioski wyciągane z analizy za pomocą modelu *cross-lagged*, dotyczące dwukierunkowych relacji między np. trybami przetwarzania a depresją. Jest faktem, że modele *cross-lagged* pozwalają analizować zależności dwukierunkowe, ale wszelkie wyniki należy traktować ostrożnie - jako niesprzeczne z ewentualną hipotezą kierunkową, ale w żadnym razie nie potwierdzające jej z taką mocą, jak byłby to w stanie zrobić eksperyment z randomizacją i manipulacją. Podobny problem widzę z analizą mediacji na zmiennych obserwowalnych: wyniki wspierające hipotezę o mediacji są arytmetycznie identyczne ze wsparciem dla hipotezy, że rzekomy mediator w rzeczywistości jest przyczyną zarówno predyktora, jak i zmiennej zależnej. Przyznaję jednak, że tego rodzaju przecenianie modeli *cross-lagged* i analizy mediacji jest dość powszechne.

W jednym z badań (Fonseca das Neves i in., 2023) na 44 osoby badane 41 stanowiły kobiety. W innym (Kornacka, Barnes i in., 2025) na 1301 osób badanych (imponująca wielkością próba, oczywiście) 1110 stanowiły kobiety (i w finalnej próbie: na 397 osób badanych aż 353 to były kobiety). Nie zostało to omówione w 'Limitations' w żadnym z tych tekstów, a szkoda - nie jest bynajmniej oczywiste, że błędzenie myślami wygląda tak samo i ma takie same skutki u kobiet i mężczyzn. Ogólnie, znaczenie różnic międzypłciowych dla badanej tematyki wydaje się Kandydatki w ogóle nie interesować (analizy dla płci w artykułach występują sporadycznie, na zasadzie kontrolowania zmiennych demograficznych, a w autoreferacie w ogóle nie ma o tym mowy), co stanowi pewne ograniczenie przedstawionego przedsięwzięcia badawczego.

Powyższe uwagi krytyczne nie zmieniają jednak mojego przekonania, że wymóg wniesienia znaczącego wkładu do rozwoju nauki został przez dr Kornacką spełniony.

Spełnienie warunku aktywności naukowej w więcej niż jednej jednostce

Warunek ten, w przypadku Pani dr Moniki Kornackiej, jest bez wątplenia spełniony. Po pierwsze, doktorat został obroniony we Francji. Poza tym, Kandydatka odbyła staż badawczy w Grenoble Alpes University (Francja), w Stanford University, USA (ta uczelnia robi szczególne wrażenie), realizuje też kilka interdyscyplinarnych międzynarodowych projektów.

Aktywność naukowa

Po uzyskaniu stopnia doktora (2015 rok) dr Kornacka wykazała się bardzo wysoką aktywnością naukową, czego przejawem jest:

- 1) Trzynaście opublikowanych w dobrych branżowych pismach artykułów (nie licząc tych wchodzących w skład osiągnięcia);
- 2) Pełnienie funkcji kierownika w pięciu projektach badawczych (m.in. z NCBiR i NCN);
- 3) Liczne wystąpienia na konferencjach naukowych (18 międzynarodowych i 4 krajowe);
- 4) Rozpoznawalność na arenie międzynarodowej; pełnienie funkcji recenzenta w prestiżowych branżowych pismach;
- 5) Liczne nagrody, wyróżnienia, stypendia, staże i współprace naukowe.

Jeśli chodzi o dane naukometryczne:

- sumaryczny IF: 55,1
- sumaryczna liczba cytowań: 533 (GS); 216 (WoS)
- Index Hirsha: 11 (GS); 8 (WoS)

co tylko potwierdza, że dr Kornacka jest aktywnym i uznanym naukowcem.

Informacje dodatkowe

Choć według obecnych regulacji nie jest to konieczne do nadania stopnia doktora habilitowanego, warto również podkreślić zdecydowanie ponadprzeciętną aktywność organizacyjną Kandydatki (między innymi: funkcja zastępczyni dyrektora, członkini Komisji ds. etyki badań naukowych, kierowniczka centrum badawczego Emotion Cognition Lab, członkini Komitetu ds. Jakości Edukacji Otwartej). Również osiągnięcia dydaktyczne są w moim odczuciu wybitne. Na podkreślenie zasługują zwłaszcza autorskie programy dydaktyczne, wyróżnienie za najlepiej ocenione zajęcia w studenckiej ewaluacji zajęć, autorskie warsztaty, funkcja promotorki pomocniczej dwojga doktorantów, opieka nad kołem naukowym, pełnienie roli promotora w pracach magisterskich. Kandydatka jest także bardzo aktywna na polu popularyzowania nauki.

Konkluzja

Kandydatka wykazuje się ponadprzeciętną aktywnością zarówno w obszarze pracy naukowej, jak i pracy organizacyjnej czy dydaktycznej. Z całym przekonaniem stwierdzam, że **Pani dr Monika Kornacka spełniła wszystkie wymogi niezbędne do nadania stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219, ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.** Tym samym, wnoszę o nadanie Jej stopnia doktora habilitowanego.